

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-2-16
Karar Sayısı : **14-22/436-198**
Karar Tarihi : 25.06.2014

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Bülent GÖKDEMİR, Cemile YÜKSEK, Ali ŞENGÜL

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Türkiye Araştırmacılar Derneği
İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:1/3 Beyoğlu/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Türkiye Araştırmacılar Derneğinin üyelik koşullarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında değerlendirilmesi talebi.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Türkiye Araştırmacılar Derneği (TÜAD) tarafından belirlenen üyelik koşullarının küçük ölçekli firmaların derneğe üye olmasını engellediği ve "TÜAD Tüzel Üyeliği Yüksek Profesyonel Standartlar Taahhüdü" başlıklı üyelik sözleşmesi ile üye teşebbüslerin, ticari sır niteliğindeki bilgileri dernekle paylaşmak zorunda bırakıldığı belirtilerek konu hakkında gereğinin yapılması talep edilmektedir.

(3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 10.03.2014 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 04.04.2014 tarih ve 2014-2-16/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 16.04.2014 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

(4) Söz konusu karar uyarınca düzenlenen 12.06.2014 tarih ve 2014-2-16/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(5) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, dosya konusu iddialara yönelik olarak şikayet edilen teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

(6) Başvuru konusu iddialardan ilki "TÜAD Tüzel Üyeliği Yüksek Profesyonel Standartlar Taahhüdü"nün "TÜAD Yönetim Kurulu'nun ya da kurullarından herhangi birinin yaptığımız işlere yönelik yazılı ya da sözlü olarak soracağı sorulara şeffaflık ilkeleri çerçevesinde cevap vermeyi ve bu tür incelemelerle ilgili işbirliği yapmayı, bağımsız denetime açık olmayı taahhüt ederim." ve "TÜAD tarafından organize edilen ve bağımsız kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalara; başta sektör büyüklüğü çalışması ve araştırma kalite çalışmaları olmak üzere katılacağımı taahhüt ederim." şeklindeki maddelerine ilişkindir.

(7) "Rakipler arası bilgi değişimi" tek başına ihlal oluşturmamakla birlikte, rakipler arasında rekabete aykırı işbirliğini kolaylaştırma potansiyeli taşıması nedeniyle inceleme konusudur.

(8) 4054 sayılı Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır" hükmüne yer verilmiştir. Bu kapsamda başvuru konusu dernek tarafından talep edilen bilgilerin, rekabeti etkileyebilecek ölçüde hassas nitelikte bilgileri ihtiva etmesi halinde, bilgi toplama eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olarak üye teşebbüsler arasında anlaşma veya uyumlu eylemi kolaylaştırıcı bir etki doğurması ihtimal dâhilinde olacaktır.

(9) Bu çerçevede yapılan değerlendirmede, "TÜAD Tüzel Üyeliği Yüksek Profesyonel Standartlar Taahhüdü" uyarınca talep edilmesi öngörülen bilgilerin niteliği, bu bilgilerin ne

14-22/436-198

amaçla kullanılacağı, üye teşebbüslerin erişimine açık olup olmadığı ve sektörün yapısı dikkate alınmıştır.

- (10) TÜAD tarafından gönderilen bilgilerden, TÜAD üyelerince benimsenmesi öngörülen standartların, ESOMAR (The European Society for Opinion and Market Research) ve ICC kuralları referans alınarak tespit edildiği, araştırma hizmetlerine yönelik spekülasyonların önlenmesi ve üyelerin belirlenen kurallara bağlı kalmasını sağlamak üzere 2014 yılının Ocak ayında söz konusu dernek tarafından "Yüksek Profesyonel Standartlarının" belirlendiği anlaşılmaktadır.
- (11) Anılan bilgilere göre, "TÜAD Tüzel Üyeliği Yüksek Profesyonel Standartlar Taahhüdü"nün şikâyet konusu maddesi kapsamında talep edilmesi öngörülen bilgiler, dernek tarafından belirlenen etik kurallarına, kurumsal ilkelere aykırı hareketler ve/veya beyanlar hakkında dernek etik kurulunca yapılacak olan inceleme kapsamında kullanılacaktır.
- (12) Derneğin Etik Kurul Yönetmeliği'ne göre etik kurul, sektörün itibarını ve kamuoyundaki güvenilirliğini sarsan davranışların söz konusu olması durumunda etik kurallarına aykırı davranışları incelemekle yükümlüdür.
- (13) "TÜAD Tüzel Üyeliği Yüksek Profesyonel Standartlar Taahhüdü"nün şikâyete konu edilen madde hükmü kapsamında üye teşebbüsler hakkında herhangi bir işlem yapılmamış olup, böyle bir durumda üye teşebbüslerden ticari sır niteliğindeki bilgileri anılan madde kapsamında sunulan bilgilerden ayrıştırılması beklenmektedir.
- (14) Etik kurulun yetki ve sorumluluklarının belirlendiği Etik Yönetmeliği'nin ilgili maddesine göre; etik kurul inceleme kapsamında üye teşebbüsten yazılı veya sözlü bilgi isteyebilir. Bu kapsamda, şikâyet konusu taahhütname öncesinde de Etik Kurul Yönetmeliği uyarınca üye teşebbüslerden bilgi talep edilebildiği, hesap verilebilirliğin güçlendirilmesi amacıyla taahhütnamenin tanzim edildiği anlaşılmaktadır.
- (15) Ayrıca, Etik Kurul Yönetmeliği uyarınca etik kurul üyeleri, inceleme kapsamında elde edilen bilgilerin gizliliğine özen göstermekle yükümlü kılınmıştır.
- (16) Öte yandan, dernek tarafından yapılan açıklamada, etik ve profesyonel sektör standartları hakkında üye teşebbüslerin davranışları ve bu davranışların sektördeki yansımalarına yönelik yürütülen incelemelerde daha kapsamlı bilgiye ihtiyaç duyulması veya teşebbüsün denetlenmesi gerekliliği söz konusu olduğunda, bağımsız denetim şirketleri tarafından denetimin yapıldığı, denetim raporunda ticari sır niteliğindeki bilgilere yer verilmediği, denetim sonucu elde edilen bilgilerin denetim şirketi bünyesinde kaldığı ifade edilmiştir.
- (17) Yukarıda yer verilen değerlendirme çerçevesinde, "TÜAD Tüzel Üyeliği Yüksek Profesyonel Standartlar Taahhüdü" uyarınca talep edilmesi öngörülen bilgilerin, ticari sır niteliği taşıyan bilgileri ihtiva etmemesi ve söz konusu bilgilerin diğer üyelerle paylaşılmaması nedeniyle bilgi toplama işlevinin rekabet üzerinde olumsuz etki doğurabileceği iddiasının geçerlilik taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (18) Başvuruda şikâyet konusu edilen diğer husus dernek üyelik koşullarına ilişkindir. Dernek tüzüğünde tanımlanan üyelik koşullarına göre üye olmak isteyen teşebbüsün sektörde en az bir yıl faaliyette bulunuyor olması, cirosunun en az yıllık 250.000 Amerikan Doları olması, GAB ve ISO:20252 belgelerine sahip olması gerekmektedir. Dernek üyelik koşulları, dernek tarafından yayımlanan ve yine rekabete aykırılık teşkil ettiği iddia olunan "*Kamu ihalelerinde TÜAD üyesi olmanın standart bir şart olmasını öneriyoruz*" şeklindeki bildiri ile birlikte ele alınmıştır.
- (19) Dosya mevcudu bilgilere göre, üyelik koşulu olarak belirlenen GAB sahipliğine ilişkin dernek tarafından standartlar belirlenmiş olup, tanımlanan standartlara uygun olarak GAB yönetim sistemini oluşturan işletmenin belgelendirilmesi ve denetimi bağımsız denetim şirketi tarafından yapılmaktadır.
- (20) GAB sahipliğine ilişkin standartların, üye teşebbüslerce hizmet sunumunda esas alınması beklenen asgari kalite şartlarını ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Sistemin öngörülen

14-22/436-198

faydayı sağlaması ve işler kılınması amacıyla da denetim fonksiyonu öngör÷lmüştür.

- (21) Derneğe üyelik için belirlenen ciro ve faaliyet süresi eşiğinin, derneğin amacı göz önüne alındığında, üye olacak teşebbüslerin kurulduğu günden itibaren giriştiği faaliyetlerin, araştırma sektörüne yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması şartlarını yerine getirmesi bakımından getirildiği sonucuna varılmıştır. Aksi durumda, yeterli finansal kaynağa ve tecrübeye sahip olmayan işletmelerin sistemin gerekli kıldığı sorumlulukları yerine getirememesi ve hedeflenen kalite standardına ulaşılmasını engellemeleri muhtemeldir.
- (22) Bu çerçevede, şikâyet konusu üyelik koşullarının sektörün ve sektör temsilcilerinin saygınlığını sağlamak ve dünya standartlarıyla uyumu tesis etmek amacıyla tespit edildiği anlaşılmaktadır.
- (23) Ayrıca, *“Kamu ihalelerinde TÜAD üyesi olmanın standart bir şart olmasını öneriyoruz”* şeklinde ifade edilen hususun kamu ihaleleri için bir öneri olduğu, bağlayıcılığının bulunmadığı, bu kapsamda derneğe üye olmayan teşebbüsler bakımından ölçülebilir bir ticari kaybın ortaya çıkmayacağı değerlendirilmektedir.
- (24) Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, TÜAD tarafından gerçekleştirilen faaliyetin 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi uyarınca ihlal olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

J. SONUÇ

- (25) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun’un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİğİ ile karar verilmiştir.